

prof. dr. **Anton Pavel Železnikar** (1928–2026)

Uredništvo revije Uporabna informatika ter Slovensko društvo INFORMATIKA z globokim spoštovanjem in hvaležnostjo ohranjata spomin na prof. dr. Antona Pavla Železnikarja, enega ključnih pionirjev računalništva in informatike v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji, izjemnega znanstvenika, profesorja, vizionarja ter ustanovitelja revije Informatika.

Prof. dr. Železnikar je sodil med pionirsko generacijo, ki je postavila temelje sodobnega računalništva v Sloveniji. Prof. Železnikar se je po diplomi iz elektrotehnike na Univerzi v Ljubljani leta 1955 zaposlil na Institutu »Jožef Stefan«, kjer je deloval do leta 1980. V obdobju zgodnjega razvoja digitalnih tehnologij, ko je bilo raziskovanje še tesno povezano s strojno opremo, je svoje raziskovalno delo usmerjal v napredne koncepte, kot so algoritmi, formalni jeziki, prevajalniki in logika, kasneje pa tudi v paralelne računalniške sisteme in umetno inteligenco. Njegovo delo je pogosto presevalo časovni okvir svojega nastanka in nakazovalo smeri razvoja, ki so postale ključne šele desetletja kasneje.

Na Institutu »Jožef Stefan« je med letoma 1961 in 1978 vodil Odsek za digitalne tehnike ter med letoma 1968 in 1978 Odsek za elektroniko. S svojim delovanjem je pomembno prispeval k institu-

cionalnemu razvoju in utrjevanju raziskovalnega področja računalništva v Sloveniji. Aktivno je sodeloval tudi v akademskem prostoru: na Univerzi v Ljubljani je bil leta 1982 imenovan za rednega profesorja, predaval pa je zlasti predmet iz področja prevajalnikov. Poleg tega pa je predaval tudi na Univerzi v Mariboru - filozofijo in teorijo informatike. S svojim pedagoškim in mentorskim delom je zaznamoval številne generacije študentov in raziskovalcev.

Leta 1980 je svojo karierno pot nadaljeval v podjetju Iskra Delta Computers, enem vodilnih visokotehnoloških podjetij v Sloveniji tistega časa. Tam je uspešno povezoval raziskovalno delo, razvojne procese in strateško načrtovanje. Med njegovimi pomembnimi prispevki izstopa koncept paralelnega procesiranja, ki je bil podlaga za razvoj inovativnega računalniškega sistema Triglav–Trident s tremi procesorji. Kasneje je deloval kot svetovalec generalnega direktorja ter kot član vodstva, odgovoren za strategijo raziskav in razvoja v okviru koncerna Iskra. Njegovo delovanje tako presega meje akademskega prostora in pomembno prispeva tudi k razvoju računalniške industrije.

Izjemno pomembna je bila tudi njegova mednarodna in strokovna dejavnost. Med letoma 1967 in 1975 je zastopal Jugoslavijo v mednarodni or-

ganizaciji International Federation for Information Processing (IFIP), leta 1971 pa je v Ljubljani organiziral svetovni kongres IFIP, ki je bistveno prispeval k mednarodni prepoznavnosti slovenske informatike. Leta 1976 je bil soustanovitelj Slovenskega društva INFORMATIKA in njegov prvi predsednik, pri čemer je aktivno sodeloval tudi v številnih drugih strokovnih in uredniških dejavnostih.

Njegov prispevek k razvoju znanstvene publicistike je posebej zaznamoval ustanovitev revije Informatica leta 1977, ki jo je dolga leta tudi urejal kot glavni urednik. Pod njegovim vodstvom se je revija uveljavila kot pomemben mednarodni znanstveni forum na področju računalništva, informatike, kibernetike in umetne inteligence. Njegova uredniška vizija in doslednost sta bistveno vplivali na oblikovanje kakovostnih standardov in dolgoročno prepoznavnost revije ter širše stroke.

Znanstveno delo prof. dr. Železnikarja obsega širok spekter raziskovalnih področij, med drugim teorijo preklonih vezij, algebrsko logiko, algoritme, logiko, paralelne računalniške sisteme ter stra-

tegijo razvoja računalniške industrije, v kasnejšem obdobju pa tudi umetno inteligenco in raziskovalne zavesti. Objavil je več kot sto znanstvenih in strokovnih del v več jezikih, dve monografiji ter številna univerzitetna učna gradiva.

Za svoje delo je prejel številna priznanja ter sodeloval z uglednimi mednarodnimi akademijami in strokovnimi organizacijami. Njegova trajna zapuščina se kaže v institucijah, raziskovalnih usmeritvah in strokovnih skupnostih, ki jih je soustvarjal – na Institutu »Jožef Stefan«, v slovenskem raziskovalnem in industrijskem prostoru, v visokošolskem izobraževanju, v strokovnih združenjih ter v znanstvenem založništvu.

Prof. dr. Anton Pavel Železnikar ostaja zapisan kot ena osrednjih osebnosti slovenske informatike – kot znanstvenik izjemne širine, vizionar in soustvarjalec temeljnih razvojnih smeri stroke. Njegova dediščina ostaja trajno vtkana v razvoj področja in institucij, ki jih je pomagal oblikovati.

Spomin nanj ohranjamo z globokim spoštovanjem.

Slovensko društvo INFORMATIKA